

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ The supremacy of the Son

¹ Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ² ἐπ' ἐσχάτου* τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν Υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν.† ³ ὃς ὡν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ‡ καθαρισμόν ποιησάμενος τῶν ἀμαρτιῶν§ ἡμῶν* ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ† τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ⁴ τοσοῦτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσω διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

He is superior to angels

⁵ Τίτι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων, «Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε,» καὶ πάλιν, «Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς Πατέρα,

* **1:2** εσχάτου **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶_{κα,Β} [95%] RP,HE,OC,CP,NU | εσχάτων [5%] TR † **1:2** τους αιωνας εποιησεν **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | 312 **ϕ**⁴⁶_{κα,Β,Ι} [3%] NU ‡ **1:3** αυτου δι εαυτου **f**³⁵ (89.3%) RP,HE,OC,TR,CP | 1 _{κα,Β} (5.2%) NU | 23 (1%) | 121 (3.4%) | 21 **ϕ**⁴⁶ (0.3%) | part of a larger omission [homoioteleuton] (0.7%) § **1:3** ποιησαμενος των αμαρτιων **f**³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | 231 **ϕ**⁴⁶_{κα,Β} [5%] NU * **1:3** ημων **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶_{κα,Β} [3%] NU † **1:3** δεξια **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶_{κα,Β} [90%] RP,HE,OC,TR,NU | 1 του θρονου [10%] CP

καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς Υἱόν»; ⁶ Ὅταν δέ, πάλιν, εἰσαγάγῃ τὸν Πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην λέγει, «Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.» ⁷ Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, «Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα.» ⁸ πρὸς δὲ τὸν Υἱόν· «Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· † <Ράβδος Εὐθύτητος> ἢ ράβδος § τῆς βασιλείας σου. ⁹ Ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν, διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.» ¹⁰ Καί· «Σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί· ¹¹ αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις—καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται· ¹² καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς* καὶ ἀλλαγῆσονται, σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.»

¹³ Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἶρηκέν ποτε, «Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου»; ¹⁴ Οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

† **1:8** αιωνος f³⁵ (98.6%) RP,HE,OC,TR,CP | 1 και η p⁴⁶ A,B (1.4%) NU § **1:8** ευθυτητος η ραβδος f³⁵ (98.3%) RP,HE,OC,TR,CP | της 13 p⁴⁶ A,B (1.2%) NU | 13 (0.3%) | — κ (I take it that 'Scepter of Uprightness' is a proper name, like 'Excalibur'; the Alexandrians missed it.) * **1:12** αυτους f³⁵ (98.8%) RP,HE,OC,TR,CP | 1 ως ιματιον p⁴⁶ A,B (1.2%) NU

2

Do not neglect the great salvation

¹ Διὰ τοῦτο, δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν* τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρρῶμεν.† ² Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, ³ πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας;—ἦτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ⁴ συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις‡ καὶ τέρασι καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ Πνεύματος Ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

Temporarily lower than angels

⁵ Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν· ⁶ διεμαρτύρατο δέ ποῦ τις λέγων· «Τί ἐστὶν ἄνθρωπος ὅτι μιμησκή αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν; ⁷ Ἠλάττωσας αὐτόν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν,§ ⁸ πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ.» Ἐν γὰρ τῷ*

* **2:1** ἡμας προσεχειν **f**³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | 21 **ϕ**⁴⁶ **κ**_{A,B} [5%] NU † **2:1** παραρρωμεν **f**³⁵ [90%] RP,HE,OC,TR,CP | παραρρωμεν **ϕ**⁴⁶ **κ**_{A,B} [10%] NU ‡ **2:4** σημειοις **f**³⁵ [35%] | 1 τε **ϕ**⁴⁶ **κ**_{A,B} [65%] RP,HE,OC,TR,CP,NU § **2:7** αυτον **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ **B** (74.7%) RP,HE,OC,NU | 1 και κατεστησας 1 επι τα εργα των χειρων σου **κ**_{A,C} (25.3%) TR,CP * **2:8** γαρ τω **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ **A,C** [97%] RP,HE,OC,TR,CP | 21 **κ**_B [3%] NU

ὑποτάξαι αὐτῷ[†] τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. Νῦν δὲ οὐπω ὀρώμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα.

⁹ Τὸν δὲ <βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένον> βλέπομεν, Ἰησοῦν (διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου), <δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον>—ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσεται θανάτου.

“Bringing many sons into glory”

¹⁰ Ἐπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν Ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. ¹¹ Ὁ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, ¹² λέγων, «Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου· ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε». ¹³ καὶ πάλιν, «Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ»· καὶ πάλιν, «Ἴδου ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.»

¹⁴ Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινωνήκεν σαρκὸς καὶ αἵματος,[‡] καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχευεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου—τούτ' ἔστιν τὸν διάβολον— ¹⁵ καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. ¹⁶ (Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος

[†] 2:8 αυτω f³⁵ κA,C [98%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — ϕ⁴⁶B [2%]

[‡] 2:14 σαρκος και αιματος f³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | 321 ϕ⁴⁶κA,B,C [3%] NU

Ἀβραὰμ[§] ἐπιλαμβάνεται.) ¹⁷ Ὅθεν ὤφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς, τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. ¹⁸ Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

3

The Apostle and High Priest of our confession

¹ Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν Ἀπόστολον καὶ Ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν, Ἰησοῦν Χριστόν,* ² πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς[†] ἐν ὄλῳ[‡] τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. ³ Πλείονος γὰρ δόξης οὗτος[§] παρὰ Μωϋσῆν

§ **2:16** ἀβρααμ **f**³⁵ [40%] | ἀβρααμ *rell* (This name is aspirated throughout the book, and the statement of evidence also obtains throughout the book.) [When Jehovah changed Abram's name to Abraham (Genesis 17:5) the intervocalic aspiration in Hebrew is adequately represented in English by 'h'; but so far as I know, there is no way in Greek to indicate intervocalic aspiration within a word—the only alternative to losing the aspiration altogether would be to place it at the beginning of the word.] * **3:1** ἰησοῦν χριστόν **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,CP | 1 **ϣ**⁴⁶ **κ**A,B,C [3%] NU | 21 TR † **3:2** μωυσης *rell* | μωυσης **κ**A,B [10%] TR (TR has the short form of the name throughout the book; the attestation varies, but does not exceed 25%) ‡ **3:2** ολω **f**³⁵ **κ**A,C [98%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — **ϣ**^{13,46v} **B** [2%] § **3:3** δοξης ουτος **f**³⁵ **ϣ**¹³ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | 21 **ϣ**^{46v} **κ**A,B,C [3%] NU

ἡξίωται, καθ' ὅσον* πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν ⁴ —πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος, ὁ δὲ τὰ[†] πάντα κατασκευάσας Θεός— ⁵ καί, Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, ⁶ Χριστὸς δὲ ὡς Υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ‡ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν§ κατάσχωμεν.

The Holy Spirit's warning

⁷ Διό—καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· «Σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, ⁸ μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ⁹ οὗ ἐπίρασάν με* οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με[†] καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα‡ ἔτη. ¹⁰ Διό

* **3:3** καθ' ὅσον *rell* | καθόσον **f**³⁵ [30%] (I include this for the record, and so as not to lose sight of it, but since there is evidently no difference in meaning I stay with the conventional pointing. Because of the *theta* there is no ambiguity.) † **3:4** τα **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — **ϑ**^{13,46} **κ**A,B,C [3%] NU ‡ **3:6** εανπερ **f**³⁵ **ϑ**⁴⁶ **A,C** [97%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | εαν **ϑ**¹³ **B** [3%] | καν **κ** § **3:6** μεχρι τελους βεβαιαν **f**³⁵ **κ**A,C (98%) RP,HE,OC,TR,CP | 3 (1.2%) | — **ϑ**^{13,46} **B** (0.8%) NU * **3:9** με **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — **ϑ**^{13,46} **κ**A,B,C [3%] NU † **3:9** εδοκιμασαν με **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | εν δοκιμασια **ϑ**^{13,46} **κ**A,B,C [3%] NU ‡ **3:9** τεσσαρακοντα **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | τεσσερακοντα (**ϑ**¹³)**ϑ**⁴⁶ **κ**A,B,C [3%] NU

προσώχθισα[§] τῆ γενεᾶ ἐκείνη* καὶ εἶπον,†
 «Ἀεὶ πλανῶνται τῆ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ
 ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου»· ¹¹ ὡς ὤμοσα ἐν
 τῆ ὀργῇ μου, «Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν
 κατάπαυσίν μου»— ¹² βλέπετε, ἀδελφοί,
 μήποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ
 ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος·
¹³ ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην
 ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ «Σήμερον» καλεῖται,
 ἵνα μὴ σκληρυνθῆ ἐξ ὑμῶν τις‡ ἀπάτη τῆς
 ἀμαρτίας. ¹⁴ Μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ
 Χριστοῦ,[§] ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως
 μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν, ¹⁵ ἐν τῷ
 λέγεσθαι, «Σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ
 ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν
 ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ.» ¹⁶ Τίνες γὰρ
 ἀκούσαντες παρεπίκραναν; Ἄλλ' οὐ πάντες
 οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέος;*
¹⁷ Τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσαράκοντα†
 ἔτη; Οὐχὶ τοῖς ἀμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα
 ἔπεσεν‡ ἐν τῇ ἐρήμῳ; ¹⁸ Τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ
 εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ
 μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; ¹⁹ Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ

§ 3:10 προσωχθισα *rell* | προσωχθησα [15%] * 3:10 εκεινη
 f³⁵ C [97%] RP,HE,OC,TR,CP | ταυτη ϣ^{13,46}κA,B [3%] NU † 3:10
 ειπον *rell* | ειπα CP ‡ 3:13 εξ υμων τις f³⁵ B [90%]
 RP,HE,OC,CP | 312 ϣ¹³κA,C [10%] TR,NU § 3:14 γεγοναμεν
 του χριστου f³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | 231 (ϣ¹³)ϣ⁴⁶κA,B,C
 [5%] NU * 3:16 μωυσεος f³⁵ [40%] CP | μωυσεως κB,C [45%]
 RP,HE,OC,NU | μωσεως A [15%] TR † 3:17 τεσσαρακοντα
 f³⁵ [98%] RP,HE,OC,TR,CP | τεσσερακοντα ϣ⁴⁶κA,B,C [2%] NU
 ‡ 3:17 επεσεν *rell* | επεσον [18%] | επεσαν [2%]

ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν διὰ τὴν ἀπιστίαν.

4

¹ Φοβηθῶμεν οὖν, μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῆ* τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκεῖναι.

There is still a promised rest

² Καί, γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κάκεῖνοι,† ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκριμένους‡ τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. ³ Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν§ κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν, «Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, «Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου»—καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γεννηθέντων, ⁴ εἶρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτως, «Καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ» ⁵ καὶ ἐν τούτῳ, πάλιν, «Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.» ⁶ Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τιναὶ εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθείαν, ⁷ πάλιν τιναὶ ὀρίζει ἡμέραν, «Σήμερον,» ἐν Δαυὶδ λέγων,

§ 3:19 δια f³⁵ C [40%] | δι rell * 4:1 δοκη rell | δοκει [25%] † 4:2 κακεινοι f³⁵ p⁴⁶ κA,B,C [90%] RP,HE,OC,TR,NU | εκεινοι [10%] CP ‡ 4:2 συγκεκριμενους f³⁵ [83%] RP,HE,OC,CP [συγκεκριμενους 10%] | συγκεκριμενος TR | συγκεκριμενους (p⁴⁶A,B)C [7%] NU | συγκεκριμενος κ § 4:3 την f³⁵ κA,C [99%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — p^{13v,46}B [1%]

μετὰ τοσοῦτον χρόνον (καθὼς εἴρηται),* «Σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.» ⁸ Εἰ γὰρ αὐτοὺς† Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ⁹ Ἄρα, ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. ¹⁰ Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὡσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός.

We must give an account

¹¹ Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέση τῆς ἀπειθείας. ¹² Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργῆς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε‡ καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν· καί, κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. ¹³ Καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

We have a Great High Priest

¹⁴ Ἔχοντες οὖν Ἀρχιερέα Μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. ¹⁵ Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς

* **4:7** εἴρηται **f**³⁵ [92%] RP,HE,OC,TR,CP | προειρηται **p**⁴⁶ **κ**A,C [5%] NU | προειρηκεν B [3%] † **4:8** αυτους **f**³⁵ **p**⁴⁶ **κ**A,B,C [85%] RP,HE,OC,TR,NU | 1 ο [5%] | αυτος [10%] CP ‡ **4:12** τε **f**³⁵ [90%] RP,HE,OC,TR,CP | — **p**⁴⁶ **κ**A,B,C [10%] NU

ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον§ δὲ κατὰ πάντα, καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας.
 16 Προσερχώμεθα* οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον† καὶ χάριν εὖρωμεν, εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

5

Qualifications for high priesthood

1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, 2 μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικείται ἀσθένειαν. 3 Καὶ διὰ ταύτην* ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ† προσφέρειν ὑπὲρ‡ ἁμαρτιῶν. 4 Καί, οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ§ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθάπερ* καὶ† Ἀαρών.

Christ meets the qualifications

§ 4:15 πεπειραμενον f³⁵ C [98%] RP,HE,OC,TR,CP | πεπειρασμενον ϣ^{46v} κA,B [2%] NU * 4:16 προσερχωμεθα *rell* | προσερχομεθα [25%] † 4:16 ελεον f³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | ελεος ϣ⁴⁶ κA,B,C [4%] NU * 5:3 δια ταυτην f³⁵ (90.7%) RP,HE,OC,TR,CP | δι αυτην ϣ⁴⁶ κA,B,C (6.2%) NU | 1 ταυτης (1.9%) | 1 ταυτα (1.2%) † 5:3 εαυτου f³⁵ κA,C [98%] RP,HE,OC,TR,CP | αυτου ϣ^{46B} [2%] NU ‡ 5:3 υπερ f³⁵ (93.1%) RP,HE,OC,TR,CP | περι ϣ⁴⁶ κA,B,C (6.4%) NU | — (0.5%)
 § 5:4 αλλα f³⁵ ϣ⁴⁶ κA,B,C [70%] RP,OC,CP,NU | αλλ ο [30%] HE,TR * 5:4 καθαπερ f³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | καθωσπερ ϣ⁴⁶ κA,B [3%] NU | καθως C † 5:4 και f³⁵ ϣ⁴⁶ κA,B,C [95%] RP,HE,OC,CP,NU | 1 ο [5%] TR

5 Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν, «Υἱὸς μου εἶ σύ· ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε»· 6 καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, «Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ»· 7 ὅς, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων, προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, 8 καίπερ ὢν Υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν. 9 Καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν· αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, 10 προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ· 11 περὶ οὗ πολλὸς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθοὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς.

“Let’s move on toward perfection”

12 Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τινὰ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. 13 Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστιν. 14 Τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἔξιν

‡ 5:9 τοις υπακουουσιν αυτω πασιν f³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP
 | 4123 p⁴⁶κA,B,C [5%] NU § 5:12 και f³⁵ A,B [98%]
 RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — p⁴⁶κC [2%]

τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

6

¹ Διό, ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα,* μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων καὶ πίστεως ἐπὶ Θεόν, ² βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεως τε χειρῶν, ἀναστάσεως τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. ³ Καὶ τοῦτο ποιήσομεν† ἐάνπερ ἐπιτρέπη‡ ὁ Θεός.

No one kills Jesus twice

⁴ Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσάμενους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας Πνεύματος Ἁγίου, ⁵ καὶ καλὸν γευσάμενους Θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, ⁶ καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν — ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας.

⁷ Γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ’ αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον§ ὑετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις δι’ οὓς καὶ γεωργεῖται μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· ⁸ ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους,

* **6:1** φερωμεθα *rell* | φερομεθα [15%] † **6:3** ποιησομεν **f**³⁵ **p**⁴⁶ **κ**B,I^V [40%] OC,TR,CP,NU | ποιησωμεν A,C [59%] RP,HF | ποιησαντες [1%] ‡ **6:3** επιτρεπη *rell* | επιτρεπει [15%] § **6:7** πολλακις ερχομενον **f**³⁵ A,C [92%] RP,HF,OC,TR,CP | 21 **p**⁴⁶ **κ**B [5%] NU | 2 [1%] | one other variant [2%]

ἀδόκιμος, καὶ κατάρας ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

A word of encouragement

⁹ Πεπεισμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα*—καὶ ἐχόμενα σωτηρίας—εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν. ¹⁰ Οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ τοῦ κόπου† τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ¹¹ Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδῆν, πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος, ἄχρι τέλους· ¹² ἵνα μὴ νωθοὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομοῦντων τὰς ἐπαγγελίας.

Our secure anchor

¹³ Τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγελιάμενος ὁ Θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μερίζονος ὁμόσαι, ὤμοσεν καθ' ἑαυτοῦ, ¹⁴ λέγων, «Ἥ μὴ‡ εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε.» ¹⁵ Καὶ οὕτως, μακροθυμήσας, ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας.

* **6:9** κρείσσονα **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ **κ****Α,Β,С** [85%] **RP,HE,CP,NU** | κρειττονα [15%] **OC,TR** † **6:10** του κοπου **f**³⁵ (87.8%) **RP,HE,OC,TR,CP** | 12 και (1%) | 1 σκοπου (1.9%) | — **ϕ**⁴⁶ **κ****Α,Β,С** (9.3%) **NU** ‡ **6:14** η μην **f**³⁵ [90%] **RP,HE,OC,TR,CP** | ει 2 **ϕ**⁴⁶ **κ****Α,Β** [8%] **NU** | ει μη **C** | two other readings [2%] (If η is the older form, how could the change, ει→η, come about in the middle ages?)

16 Ἄνθρωποι μὲν[§] γὰρ κατὰ τοῦ μίζονος ὀμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος, 17 ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεὸς ἐπιδειῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὄρκῳ, 18 ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι* Θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν,† οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· 19 ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς, ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, 20 ὅπου Πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσηλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ Ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

Melchizedek, priest and king

7

1 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ —βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ* ὑψίστου, ὁ † συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, 2 ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραὰμ (πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ,

§ 6:16 μὲν f³⁵ C [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — p⁴⁶ κA,B [3%]
 NU * 6:18 ψευσασθαι f³⁵ B [95%] RP,HE,OC,TR,CP | 1 του
 p⁴⁶ κA,C [5%] [NU] † 6:18 εχωμεν f³⁵ p⁴⁶ κA,B,C [70%]
 RP,HE,OC,TR,CP,NU | εχωμεν [30%] * 7:1 του *rell* | — CP † 7:1
 ο f³⁵ p^{46v} C [92%] RP,HE,OC,TR,NU | ος κA,B,I [8%] | ω CP

ὁ ἔστιν βασιλεὺς εἰρήνης), ³ ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος· μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ—μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.‡

Melchizedek greater than Abraham

⁴ Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ § δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης· ⁵ Καί, οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαόν, κατὰ τὸν νόμον—τοῦτ' ἔστιν, τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν—καίπερ ἐξεληλυθότας* ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· ⁶ ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν τὸν† Ἀβραὰμ καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. ⁷ Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. ⁸ Καί, ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῆ ⁹ —καὶ ὡς ἔπος εἶπεῖν, διὰ‡ Ἀβραὰμ καὶ Λευί, ὁ δεκάτας λαμβάνων, δεδεκάτωται, ¹⁰ ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήνητησεν αὐτῷ ὁ § Μελχισεδέκ.

Melchizedek greater than Aaron

‡ **7:3** διηνεκες *rell* | 1 εν ω οτι και του αβρααμ προετιμηθη CP § **7:4** και f³⁵ κA,C [98%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — ϕ⁴⁶B [2%] * **7:5** εξεληλυθοτας *rell* | εξεληλυθοτες CP † **7:6** τον f³⁵ A [96%] RP,HE,OC,TR,CP | — ϕ⁴⁶κB,C [4%] NU ‡ **7:9** δια f³⁵ A,C [92%] RP,HE,OC,TR,CP | δι ϕ⁴⁶κB [8%] NU § **7:10** ο f³⁵ A [92%] RP,HE,OC,TR,CP | — ϕ⁴⁶κB,C [8%] NU

11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς
 ἱερωσύνης ἦν (ὁ λαὸς γὰρ ἐπ’ αὐτῆ*
 νενομοθέτητο),† τίς ἔτι χρεῖα κατὰ τὴν
 τάξιν Μελχισεδέκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα,
 καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρῶν λέγεσθαι;
 12 (Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ
 ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται.)
 13 Ἐφ’ ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἐτέρας
 μετέσχηκεν, ἀφ’ ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ
 θουσιαστηρίῳ. 14 Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα
 ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν
 οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης‡ Μωϋσῆς§,* ἐλάλησεν.
 15 Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν εἰ
 κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ ἀνίσταται
 ἱερεὺς ἕτερος, 16 ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς
 σαρκινῆς† γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς
 ἀκαταλύτου. 17 Μαρτυρεῖ‡ γὰρ ὅτι «Σὺ§ ἱερεὺς
 εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.»
 18 Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης

* **7:11** αὐτῆ **f**³⁵ [90%] RP,HE,OC,TR,CP | αὐτῆς **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B,C [5%] NU | αὐτῆν [5%] † **7:11** νενομοθετητο **f**³⁵ [94%] RP,HE,OC,TR,CP | νενομοθετηται **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B,C [6%] NU ‡ **7:11** ἱερωσύνης **f**³⁵ (90.4%) RP,HE,OC,TR,CP | ἱερωσύνης (6.4%) | ἱερεῶν **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B,C (3.1%) NU (Wherever ἱερωσύνης occurs, the alternate spelling also occurs, its attestation not exceeding 10%.) § **7:11** μωϋσῆς **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B,C (75.3%) RP,HE,OC,CP,NU | μωσῆς (24.7%) TR * **7:11** οὐδεν περὶ ἱερωσύνης μωϋσῆς **f**³⁵ (95.1%) RP,HE,OC,TR,CP | 2314 A,B,C (1.7%) NU | 2341 **ϕ**⁴⁶ **κ** (1.9%) | 1423 (1.2%) † **7:16** σαρκινῆς **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B,C [50%] NU | σαρκικῆς [50%] RP,HE,OC,TR,CP ‡ **7:17** μαρτυρεῖ **f**³⁵ C [97%] RP,HE,OC,TR,CP | μαρτυρεῖται **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B [3%] NU § **7:17** συ **f**³⁵ **κ**A,B,C [70%] RP,HE,OC,TR,CP,NU | 1 εἰ **ϕ**⁴⁶ [29%] | — [1%]

ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές
 19 (οὐδὲν γὰρ ἔτελείωσεν ὁ νόμος),
 ἐπεισαγωγή δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς
 ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ.

Our eternal High Priest represents us eternally

20 Καί, καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας
 21 —οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς
 γεγονότες, ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας διὰ τοῦ
 λέγοντος πρὸς αὐτόν· «Ὡμοσεν Κύριος καὶ οὐ
 μεταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα
 κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ»* — 22 κατὰ
 τοσοῦτον† κρείττονος‡ διαθήκης γέγονεν
 ἕγγυος Ἰησοῦς. 23 Καί, οἱ μὲν πλείονές εἰσιν
 γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι
 παραμένειν· 24 ὁ δέ, διὰ τὸ μένειν αὐτόν εἰς
 τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην.
 25 Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται
 τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ,
 πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ§ αὐτῶν.

26 Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν* ἔπρεπε ἀρχιερεὺς
 —ὁσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος
 ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν
 οὐρανῶν γενόμενος — 27 ὃς οὐκ ἔχει καθ'

* 7:21 κατα την ταξιν μελχισεδεκ f³⁵ A (97.9%) RP,HE,OC,TR,CP
 | — p⁴⁶B,C (1.9%) NU | κ omits whole quote † 7:22
 τοσοουτον f³⁵ [94%] RP,HE,OC,TR,CP | τοσοουτο p⁴⁶κA,B,C [5%]
 NU | τοσοουτω [1%] ‡ 7:22 κρειττονος f³⁵ p⁴⁶A [96%]
 RP,HE,OC,TR,CP | και 1 κB,C [3%] [NU] | — [1%] § 7:25
 εντυχανειν υπερ rell | 21 CP * 7:26 ημιν f³⁵ κC [98%]
 RP,HE,OC,TR,CP | 1 και p⁴⁶A,B [2%] NU

ἡμέραν† ἀνάγκην, ὡσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν ἀνενέγκας.
 28 Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας, τῆς μετὰ τὸν νόμον, Υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

Priest and Mediator of a better covenant

8

1 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις· Τοιοῦτον ἔχομεν Ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς Μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
 2 τῶν ἁγίων Λειτουργός, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ* οὐκ ἄνθρωπος. 3 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται (ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκοι)† 4 —εἰ μὲν γὰρ‡ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν ἱερέων§ τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν* νόμον τὰ δῶρα·

† 7:27 καθ' ἡμέραν *rell* | καθημέραν **f**³⁵ [30%] (I include this for the record, and so as not to lose sight of it, but since there is evidently no difference in meaning I stay with the conventional pointing. Because of the *theta* there is no ambiguity.) * 8:2 καὶ **f**³⁵ A [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶ κB [3%] NU † 8:3 προσενεγκοι **f**³⁵ [20%] | προσενεγκη *rell* (Optative or Subjunctive?) ‡ 8:4 γὰρ **f**³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | οὐν **ϕ**⁴⁶ κA,B [4%] NU § 8:4 των ἱερεων **f**³⁵ (93.8%) RP,HE,OC,TR,CP | 2 (1.7%) | — **ϕ**⁴⁶ κA,B (4.5%) NU * 8:4 τον **f**³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | — **ϕ**⁴⁶ κA,B [5%] NU

⁵ οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων (καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν· «Ὅρα γάρ,» φησιν, «ποιήσεις[†] πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει») — ⁶ νυλὶ[‡] δὲ διαφορωτέρας τέτευχεν[§] λειτουργίας, ὅσω καὶ* κρείττονός ἐστιν διαθήκης Μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.

A new covenant

⁷ Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος· ⁸ μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς[†] λέγει·

«Ἰδού, ἡμέραι ἔρχονται,» λέγει Κύριος, «καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν — ⁹ οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν,» λέγει Κύριος.

¹⁰ «Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας,»

[†] **8:5** ποιησεις **f**³⁵ **κ**A,B [95%] **RP,HE,OC,CP,NU** | ποιησης [5%] **TR** | — **φ**⁴⁶ [‡] **8:6** νυλι **f**³⁵ **κ**A [98%] **RP,HE,OC,TR,CP[NU]** | νυλ **φ**⁴⁶**B** [2%] [§] **8:6** τετευχεν **f**³⁵ **B** [40%] **OC,TR** | τετυχεν **φ**⁴⁶**κ**A [50%] **RP,HE,NU** | τετυχηκεν [10%] **CP** (These are alternate forms of the perfect [apparently], so the meaning remains the same; τετυχεν appears to be a simplification of the older form.)
* **8:6** και *rell* | — [10%] **CP** [†] **8:8** αυτοις **f**³⁵ **φ**⁴⁶**B** [90%] **RP,HE,OC,TR,CP** | αυτους **κ**A,I [10%] **NU**

λέγει Κύριος, «διδούς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. ¹¹ Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πλησίον‡ αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, <Γνώθι τὸν Κύριον>· ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν§ ἕως μεγάλου αὐτῶν. ¹² Ὅτι ἴλεως* ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν† οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.» ¹³ Ἐν τῷ λέγειν <καινήν> πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

9

The earthly sanctuary

¹ Εἶχεν μὲν οὖν καὶ* ἡ πρώτη† δικαιώματα λατρείας τό τε ἅγιον κοσμικόν. ² Σκηνὴ γὰρ κατασκευάσθη· ἡ πρώτη, ἐν ἧ ἡ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἧτις λέγεται Ἅγια· ³ μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη Ἅγια Ἁγίων, ⁴ χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν

‡ 8:11 πλησιον f³⁵ [35%] TR | πολιτην ϕ⁴⁶κA,B [65%] RP,HE,OC,CP,NU § 8:11 αυτων f³⁵ [85%] RP,HE,OC,TR,CP | — ϕ⁴⁶κA,B [15%] NU * 8:12 ιλεως rell | ιλεος [15%] † 8:12 και των ανομιων αυτων f³⁵ A (94.4%) RP,HE,OC,TR,CP | 123 (1.8%) | — ϕ⁴⁶κB (3.5%) NU | 12 αδικιων 4 (0.4%) * 9:1 και f³⁵ κA [97%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — ϕ⁴⁶vB [3%] † 9:1 πρωτη f³⁵ ϕ⁴⁶κA,B [70%] RP,HE,CP,NU | 1 σκηνη [30%] OC,TR

κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσοῦ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης· ⁵ ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβιμ[‡] δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον (περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος).

The service of that sanctuary

⁶ Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίσαιν οἱ ἱερεῖς, τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, ⁷ εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερέυς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· ⁸ τοῦτο δηλοῦντος τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου μήπω πεφανερῶσθαι[§] τὴν τῶν Ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν· ⁹ ἦτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν* ἐνεστηκότα, καθ' ὃν[†] δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα — ¹⁰ μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς καὶ[‡] δικαιώμασιν[§] σαρκός, μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

[‡] **9:5** χερουβιμ **f**³⁵ (A) [98%] RP,HE,OC,TR,CP | χερουβιν **ϣ**⁴⁶**κ** (B) [2%] NU **§ 9:8** πεφανερῶσθαι *rell* | πεφανωσθαι CP * **9:9** τον *rell* | τουτου CP † **9:9** ον **f**³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | ην **κ**A,B [5%] NU [‡] **9:10** και **f**³⁵ B (95.4%) RP,HE,OC,TR,CP | — **ϣ**⁴⁶**κ**A (4.6%) NU **§ 9:10** δικαιωμασιν **f**³⁵ (94.2%) RP,HE,OC,TR,CP | δικαιωματα **ϣ**⁴⁶**κ**A,B (5.5%) NU | two other readings (0.4%)

Christ serves in the heavenly sanctuary

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος Ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων* ἀγαθῶν διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειότερας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, 12 οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ Ἅγια, αἰώνιαν λύτρωσιν εὐρόμενος.† 13 Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων,‡ καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, 14 πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ Πνεύματος Ἁγίου§ ἐαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ, καθαρῆς τὴν συνείδησιν ὑμῶν* ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι; 15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς Μεσίτης ἐστίν, ὅπως—θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων—τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας.

The earthly sanctuary inaugurated with blood

* **9:11** μελλοντων **f**³⁵ **κ**A (97.5%) RP,HE,OC,TR,CP | 1 των (1.4%) | γενομενων (**ϕ**⁴⁶)B (1.1%) NU † **9:12** ευρομενος **f**³⁵ [20%] | ευραμενος *rell* (2nd aorist or 1st aorist? There is apparently no difference in meaning.) ‡ **9:13** ταυρων και τραγων **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | 321 **ϕ**⁴⁶ **κ**A,B [3%] NU § **9:14** αγιου **f**³⁵ [29%] | 1 αιωνιου [1%] | αιωνιου *rell* (The majority reading is certainly inviting.) * **9:14** υμων **f**³⁵ **κ** [85%] RP,HE,OC,TR | ημων A [15%] CP,NU (Codex B is no longer available from here to the end.)

16 Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου·† 17 διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῆ ὁ διαθέμενος. 18 Ὅθεν οὐδὲ‡ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται· 19 λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ§ νόμον ὑπὸ Μωϋσέος* παντὶ τῷ† λαῶ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τράγων,‡ μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐρράντισεν,§ 20 λέγων, «Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός.» 21 Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐρράντισεν. 22 Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.

The heavenly sanctuary inaugurated with Christ's blood

23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας.* 24 Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα

† 9:16 διαθεμενου f³⁵ κA,B [88%] RP,HE,OC,TR,NU | διατιθεμενου [12%] CP ‡ 9:18 ουδε f³⁵ A,C [55%] NU | ουδ κ [45%] RP,HE,OC,TR,CP | ουθ ϕ⁴⁶ § 9:19 κατα f³⁵ κ [85%] RP,HE,TR,CP | 1 τον ϕ⁴⁶ A,C [15%] OC,NU * 9:19 μωυσεος f³⁵ [35%] CP | μωυσεως κC [45%] RP,HE,OC,NU | μωσεως A [20%] TR † 9:19 τω rell | — CP ‡ 9:19 και τραγων f³⁵ (78%) RP,HE,OC,TR,CP | 1 των 2 κA,C (5.1%) [NU] | — ϕ⁴⁶ (16.2%) | two other readings (0.7%) § 9:19 ερραντισεν f³⁵ [85%] RP,HE,OC,TR,CP,N-A | εραντισεν ϕ⁴⁶ κA,C [15%] UBS (Also in verse 21.) * 9:23 ταυτας rell | ταυταις CP

ἅγια εἰσηλθεν† ὁ † Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· ²⁵ οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὡσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ Ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ ²⁶ —ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νῦν§ δέ, ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν* ἀμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. ²⁷ Καί, καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, ²⁸ οὕτως καὶ† ὁ Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἀμαρτίας —ἐκ δευτέρου χωρὶς ἀμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

10

Animal blood is insufficient

¹ Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκῆς

† 9:24 ἅγια εἰσηλθεν f³⁵ C [95%] RP,HE,OC,TR,CP | 21 ϣ⁴⁶ KA [5%] NU † 9:24 ο f³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | — ϣ⁴⁶ KA,C [5%] NU § 9:26 νυν f³⁵ [92%] RP,HE,OC,TR,CP | νυνι KA,C [8%] NU * 9:26 αθετησιν f³⁵ ϣ⁴⁶ C [98%] RP,HE,OC,TR,CP | 1 της KA,I [2%] [NU] † 9:28 και f³⁵ ϣ⁴⁶ KA,C [95%] RP,HE,OC,CP,NU | — [5%] TR

οὐδέποτε δύναται* τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. ² Ἐπεὶ οὐκ† ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους;‡ ³ Ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν, ⁴ ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας.

“I have come to do your will, O God”

⁵ Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· «Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι· ⁶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. § ⁷ Τότε εἶπον, <Ἴδου ἤκω—ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ—τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεός, τὸ θέλημά σου.>» ⁸ Ἀνώτερον λέγων ὅτι «Θυσίαν καὶ προσφορὰν* καὶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας» (αἴτινες κατὰ τὸν† νόμον προσφέρονται), ⁹ τότε εἶρηκεν, «Ἴδου ἤκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεός, τὸ θέλημά σου.»‡ Ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ

* **10:1** δυναται f³⁵ p⁴⁶ [40%] OC,TR,CP,NU | δυναται κA,C [59%] RP,HF | — [1%] (The subject of the verb is ‘the law’ [sg], not ‘the sacrifices’ [pl]; p⁴⁶ preserves the correct reading.)
† **10:2** ουκ rell | — [5%] CP ‡ **10:2** κεκαθαρμενους f³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | κεκαθαρισμενους p⁴⁶κ [4%] NU | κεκαθερισμενους A,C [1%] § **10:6** ευδοκησας rell | ηυδοκησας C [15%] (This statement obtains in verse 8 below as well.) * **10:8** θυσιαν και προσφοραν f³⁵ I [96%] RP,HE,OC,TR,CP | θυσιας 2 προσφορας κA,C [4%] NU † **10:8** τον f³⁵ [90%] RP,HE,OC,TR,CP | — p⁴⁶κA,C [10%] NU ‡ **10:9** ο θεος το θελημα σου f³⁵ (71.6%) RP,HE,OC,TR | 12 μου 345 (2.6%) | 34512 (5.4%) | 34512 μου (4.5%) CP | 345 p⁴⁶κA,C (15.1%) NU | three other variants (0.9%)

δεύτερον στήση. ¹⁰ Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν οἱ§ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος* Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

Christ perfects forever

¹¹ Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς† ἔστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας· ¹² αὐτὸς‡ δέ, μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκές, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ· ¹³ τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ¹⁴ μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκές τοὺς ἁγιαζομένους.

¹⁵ Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι·§ ¹⁶ « Ἀὐτὴ ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, » λέγει Κύριος, « διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν* αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,† ¹⁷ καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν

§ **10:10** οἱ f³⁵ [90%] RP,HE,TR,CP | — ϣ⁴⁶ κA,C [9%] OC,NU | ημεῖς [1%] * **10:10** σώματος f³⁵ ϣ⁴⁶ κA,C [95%] RP,HE,CP,NU | 1 του [5%] OC,TR † **10:11** ἱερεὺς f³⁵ ϣ^{46,79v} κ [80%] RP,HE,OC,TR,NU | ἀρχιερεὺς A,C [20%] CP ‡ **10:12** αὐτός f³⁵ [92%] RP,HE,OC,TR,CP | οὗτος ϣ^{13,46,79v} κA,C [8%] NU § **10:15** προειρηκέναι f³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | εἰρηκέναι ϣ^{13,46} κA,C [5%] NU * **10:16** ἐπὶ τῶν διανοιῶν f³⁵ (91.6%) RP,HE,OC,TR,CP | 1 τὴν διανοίαν ϣ^{13,46} κA,B,C,I (4.2%) NU | εἰς τὴν διανοίαν (3.5%) | — [homoioteleuton] (0.7%) † **10:16** αὐτούς *rell* | 1 ὑστερον λεγει [15%] | 1 τότε εἰρηκεν [1%]

οὐ μὴ μνησθῶ‡ ἔτι.>» 18 Ὅπου δὲ ἄφεςις τούτων,§ οὐκέτι προσφορά περὶ ἁμαρτίας.

Hold fast the confession of hope

19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν Ἁγίων ἐν τῷ αἵματι* Ἰησοῦ, 20 ἦν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστιν, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 21 καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, 22 προσερχώμεθα† μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐρραντισμένοι‡ τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ λελουμένοι§ τὸ σῶμα* ὕδατι καθαρῷ. 23 Κατέχωμεν† τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινηῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγελιάμενος. 24 Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, 25 μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν (καθὼς ἔθος τισίν), ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσοῦτω μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσιν τὴν ἡμέραν.

A severe warning

‡ 10:17 μνησθω f³⁵ p⁴⁶ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | μνησθησομαι p¹³NA,C,I [3%] NU § 10:18 τουτων f³⁵ p⁴⁶A,C [95%] RP,HE,OC,TR,NU | αυτων [5%] CP | — κ * 10:19 αιματι rell | 1 του OC † 10:22 προσερχομεθα f³⁵ p¹³NA,C [60%] RP,HE,OC,TR,CP,NU | προσερχομεθα (p⁴⁶) [40%] ‡ 10:22 ερραντισμενοι f³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | ρεραντισμενοι p⁴⁶NA,C [3%] NU § 10:22 λελουμενοι f³⁵ p⁴⁶A,C [95%] HE,OC,TR,CP | λελουσμενοι κ [5%] RP,NU * 10:22 το σωμα rell | τω σωματι [15%] † 10:23 κατεχωμεν rell | κατεχομεν [20%]

26 Ἐκουσίως γὰρ ἀμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, 27 φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. 28 Ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέος‡ χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν§ μάρτυσιν ἀποθνήσκει. 29 Πόσω, δοκεῖτε, χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἠγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; 30 Οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, «Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος».* καὶ πάλιν, «Κύριος κρινεῖ† τὸν λαὸν αὐτοῦ.» 31 Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος.

A word of encouragement

32 Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας ἐν αἷς, φωτισθέντες, πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων· 33 τοῦτο μὲν ὄνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων‡ γενηθέντες. 34 Καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου§ συνεπαθήσατε· καί,

‡ 10:28 μωυσεος f³⁵ [30%] CP | μωυσεως κC [55%] RP,HE,OC,NU | μωσεως A [15%] TR § 10:28 τρισιν *rell* | τρισι OC * 10:30 λεγει κυριος f³⁵ A (96%) RP,HE,OC,TR,CP | — ϣ^{13v,46}κ (4%) NU † 10:30 κυριος κρινει f³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | 21 κA [4%] NU | 2 [1%] ‡ 10:33 αναστρεφομενων *rell* | αναστρεφωμενων CP § 10:34 δεσμοις μου f³⁵ κ (92.1%) RP,HE,OC,TR,CP | 1 ϣ⁴⁶ (1.6%) | δεσμοις A (6.3%) NU

τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς* κρείττονα ὑπαρξιν ἐν οὐρανοῖς† καὶ μένουσαν.

³⁵ Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἣτις ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην.‡
³⁶ Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν ἵνα, τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν. ³⁷ «Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον,§ ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονεῖ.*
³⁸ Ὁ δὲ δίκαιος† ἐκ πίστεως ζήσεται, καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἢ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ.» ³⁹ Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμέν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.‡

About faith

11

¹ Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ² Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. ³ Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας

* **10:34** εαυτοις **f**³⁵ [91%] CP,RP,HF | εν 1 [4%] OC,TR | εαυτους **p**^{13,46}**κ****Α** [4%] NU | — [1%] † **10:34** εν ουρανοις **f**³⁵ (97%) RP,HF,OC,TR,CP | 1 τοις 2 (0.9%) | — **p**^{13,46}**κ****Α** (1.7%) NU | two other variants (0.3%) ‡ **10:35** μισθαποδοσιαν μεγαλην **f**³⁵ [95%] RP,HF,OC,TR,CP | 21 **p**⁴⁶**κ****Α** [5%] NU § **10:37** οσον *rell* | — [15%] | οθεν [1%] * **10:37** χρονει **f**³⁵ A [98%] RP,HF,OC,TR,CP | χρονισει **p**⁴⁶**κ** [2%] NU † **10:38** δικαιος **f**³⁵ **p**¹³ [97%] RP,HF,OC,TR,CP | 1 μου **p**⁴⁶**κ****Α** [3%] NU ‡ **10:39** ψυχης *rell* | — CP

ρήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα* γεγόνειναι.

Abel, Enoch, Noah

⁴ Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ† παρὰ Κάϊν προσήνεγκεν τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς, ἀποθανών, ἔτι λαλεῖται.‡ ⁵ Πίστει Ἐνώχ§ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ εὕρισκετο* διότι μετέθηκεν† αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ‡ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι§ τῷ Θεῷ.

⁶ Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι, πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. ⁷ Πίστει, χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπων βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς, κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς

* **11:3** τα βλεπομενα **f**³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | το βλεπομενον **p**^{13,46} **KA** [4%] NU † **11:4** ἀβελ **f**³⁵ [80%] RP,OC,TR,CP | ἀβελ **KA** [20%] HE,NU ‡ **11:4** λαλεῖται **f**³⁵ [91%] RP,HE,OC,TR,CP | λαλεῖ **p**^{13,46} **KA** [8%] NU | μαρτυρεῖται [1%] § **11:5** ἐνώχ **f**³⁵ [80%] OC,TR,CP | ἐνώχ **KA** [20%] RP,HE,NU * **11:5** εὕρισκετο **f**³⁵ [92%] RP,HE,OC,TR,CP | ἠρῖσκειτο **p**⁴⁶ **KA** [8%] NU † **11:5** μετέθηκεν *rell* | μετετεθηκεν **x** [10%] | μετατεθηκεν [2%] CP ‡ **11:5** αὐτου **f**³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | — **p**^{13,46} **KA** [4%] NU § **11:5** εὐηρεστηκέναι **f**³⁵ **p**⁴⁶ **x** [75%] RP,HE,OC,TR,CP | εὐαρεστηκέναι A [25%] NU (Soden here mentions **K**^r specifically for the second time and assigns it to the minority reading, but he is certainly in error.)

κατέκρινεν τὸν κόσμον καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

Abraham and Sarah

⁸ Πίστει, καλούμενος Ἀβραάμ, ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν* εἰς τὸν† τόπον ὃν ἠμελλεν‡ λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν καὶ ἐξῆλθεν, μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. ⁹ Πίστει παρώκησεν§ εἰς* γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἄλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. ¹⁰ ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός.

¹¹ Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα† δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν,‡ ἐπεὶ πιστὸν ἠγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. ¹² Διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν,§ καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ

* **11:8** ἐξελθειν *rell* | ἐξελθων CP † **11:8** τον **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — **p**⁴⁶**KA** [3%] NU ‡ **11:8** ἠμελλεν **f**³⁵ **p**⁴⁶**KA** [75%] RP,HE,TR,NU | εμελλεν [25%] OC,CP § **11:9** παρωκησεν **f**³⁵ **p**⁴⁶**KA** [90%] RP,HE,OC,TR,NU | 1 αβρααμ [10%] CP * **11:9** εἰς **f**³⁵ **p**⁴⁶**KA** [80%] RP,HE,CP,NU | 1 την [20%] OC,TR (Soden here mentions **K**^I specifically for the third time and assigns it to the minority reading, but he is certainly in error.) † **11:11** σαρρα **f**³⁵ **p**^{13v}**KA** [84%] RP,HE,OC,TR | 1 στειρα **p**⁴⁶ [2%] NU | 1 η στειρα [4%] | 1 στειρα ουσα [10%] CP ‡ **11:11** ετεκεν **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — **p**^{13v,46}**KA** [3%] NU § **11:12** εγεννηθησαν **f**³⁵ **x** [90%] RP,HE,OC,TR,CP,NU | εγεννηθησαν **p**⁴⁶**A** [10%] Nestle²⁴

ὡς ἡ * ἄμμος† ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἢ ἀναρίθμητος.

Seeking a heavenly homeland

¹³ Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες—μὴ λαβόντες‡ τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες§ καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοὶ εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ¹⁴ Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. ¹⁵ Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον,* εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. ¹⁶ Νῦν† δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν, ἐπουρανίου. Διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἠτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

Patriarchs

¹⁷ Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαάκ, πειραζόμενος· καί, τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, ¹⁸ πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι «Ἐν Ἰσαάκ κληθήσεται σοι σπέρμα,» ¹⁹ λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο.

* **11:12** ὡς ἡ **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ **κα** [95%] RP,HE,OC,TR,CP | ὡσει [5%]
 TR † **11:12** αμμος *rell* | αμος CP ‡ **11:13** λαβοντες **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ (90.3%) RP,HE,OC,TR,CP | κομισαμενοι κΙ (8.8%) NU | προσδεξαμενοι A [alone] | — (0.7%) § **11:13** ιδοντες **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ **κα** [98%] RP,HE,OC,CP,NU | 1 και πεισθεντες [2%]
 TR * **11:15** εξηλθον **f**³⁵ (96.8%) RP,HE,OC,TR,CP | εξεβησαν **ϕ**^{46v} **κα** (2.8%) NU | two other variants (0.4%) † **11:16** νυν **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶ **κα** [95%] RP,HE,OC,CP,NU | νυυι [5%] TR

20 Πίστει‡ περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαΰ.§ 21 Πίστει Ἰακώβ, ἀποθνήσκων, ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. 22 Πίστει Ἰωσήφ, τελευτῶν, περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

Moses

23 Πίστει Μωϋσῆς, γεννηθείς, ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἄστεϊον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. 24 Πίστει Μωϋσῆς, μέγας γενόμενος, ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ, 25 μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν, 26 μεῖζονα πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν Αἰγύπτου* θησαυρῶν τὸν ὄνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. 27 Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως, τὸν γὰρ ἄορατον ὡς ὄρων ἐκαρτέρησεν. 28 Πίστει πεποίηκεν τὸ Πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγη αὐτῶν. 29 Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν ὡς

‡ 11:20 πιστει f³⁵ κ [92%] RP,HE,OC,TR,CP | 1 και ϣ⁴⁶A [8%]
 NU § 11:20 ἦσαυ f³⁵ [30%] | ἦσαυ κA [70%] RP,HE,OC,TR,CP,NU
 * 11:26 αιγυπτου f³⁵ κ [84%] RP,HE,OC,CP,NU | εν 1 A | εν αιγυπτω [15%] TR | αιγυπτιων [1%]

διὰ ξηραῶς,† ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν.

30 Πίστει τὰ τεῖχη Ἱεριχώ‡ ἔπεσεν,§ κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. 31 Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης.

Exploits achieved through faith

32 Καὶ τί ἔτι λέγω; Ἐπιλείπει γάρ με* διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ τε καὶ† Σαμψὼν καὶ‡ Ἰεφθάε, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, 33 οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, 34 ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας,§ ἐνεδυναμώθησαν* ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων. 35 Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως

† 11:29 ξηραῶς f³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | 1 γης ϖ^{13,46} κΑ,0227 [5%] NU ‡ 11:30 ἱεριχω f³⁵ [80%] OC,TR,CP | ἱεριχω κΑ [20%] RP,HE,NU § 11:30 ἐπεσεν f³⁵ ϖ⁴⁶ [94%] RP,HE,OC,TR,CP | ἐπεσαν κΑ [3%] NU | κατεπεσεν [2%] | ἐπεσον [1%] * 11:32 γαρ με f³⁵ ϖ^{13,46} I [95%] RP,HE,OC,TR,CP | 21 κΑ [3%] NU | 2 [2%] † 11:32 τε και f³⁵ [96%] RP,HE,OC,TR,CP | — ϖ^{13,46} κΑ,I [4%] NU ‡ 11:32 και f³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | — ϖ^{13,46} κΑ,I [5%] NU § 11:34 μαχαιρας f³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | μαχαιρης ϖ⁴⁶ κΑ [3%] NU * 11:34 ἐνεδυναμωθησαν f³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | εδυναμωθησαν ϖ^{13,46} κΑ [3%] NU

τύχωσιν. ³⁶ Ἄτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ
μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν
καὶ φυλακῆς. ³⁷ Ἐλιθάσθησαν, ἐπίσθησαν,
ἐπειράσθησαν,† ἐν φόνῳ μαχαίρας‡ ἀπέθανον.
Περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν·
ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι§
³⁸ —ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος—ἐν* ἐρημίαις
πλανώμενοι καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ
ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.

³⁹ Καὶ οὗτοι πάντες, μαρτυρηθέντες
διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν
ἐπαγγελίαν, ⁴⁰ τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττον
τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν
τελειωθῶσιν.

12

“Let us run with endurance”

¹ Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες
περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον
ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον*
ἀμαρτίαν, δι’ ὑπομονῆς τρέχωμεν† τὸν
προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ² ἀφορῶντες εἰς
τὸν τῆς πίστεως Ἀρχηγὸν καὶ Τελειωτὴν,
Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς

† **11:37** ἐπίσθησαν ἐπειράσθησαν **f**³⁵ **g**¹³ A (88.4%)
RP,HE,OC,TR,CP | 21 (κ048) (3.4%) | 1 **g**⁴⁶ (7.5%) NU | two other
variants (0.7%) ‡ **11:37** μαχαίρας **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP
| μαχαιρης **g**⁴⁶ **KA** [3%] NU § **11:37** κακουχούμενοι *rell* |
κακοχούμενοι [20%] * **11:38** ἐν **f**³⁵ [94%] RP,HE,OC,TR,CP |
ἐπ **g**^{13,46} **KA** [3%] NU | ἐπ [3%] * **12:1** εὐπερίστατον *rell* |
ἀπερίστατον CP † **12:1** τρέχωμεν *rell* | τρέχομεν [20%]

ὑπέμεινεν σταυρόν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας,
ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ κεκάθικεν.‡

All legitimate children receive discipline

³ Αναλογίσασθε γὰρ[§] τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν* ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμῃτε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. ⁴ Οὕτω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε† πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι. ⁵ Καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως ἣτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται· «Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ’ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ⁶ ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.»

⁷ Εἰ‡ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· τίς γὰρ ἐστίν[§] υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; ⁸ Εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας (ἧς μέτοχοι γεγόνασιν πάντες), ἄρα νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί.* ⁹ Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἶχομεν παιδευτὰς

‡ 12:2 κεκαθικεν f³⁵ κα [95%] RP,HE,OC,CP,NU | εκαθισεν ϣ⁴⁶ [5%] TR § 12:3 γαρ f³⁵ ϣ⁴⁶ κα [90%] RP,HE,OC,TR,NU | ουν [10%] CP * 12:3 αυτον f³⁵ (91.8%) RP,HE,OC,TR,CP | αυτους ϣ^{13,46} (3.6%) | εαυτον A (2.7%) NU | εαυτους κ (1.1%) | four other readings 048 (0.9%) † 12:4 αντικατεστητε f³⁵ κα [83%] RP,HE,OC,TR,CP,NU | αντεκατεστητε [15%] | αντικατεστηκεν ϣ⁴⁶ | αντεστητε [2%] ‡ 12:7 ει f³⁵ [35%] OC,TR,CP | εις κα [65%] RP,HE,NU § 12:7 εστιν f³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — ϣ¹³ κα, I [3%] NU * 12:8 εστε και ουχ υιοι f³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR(CP) | 2341 ϣ⁴⁶ κα [3%] NU

καὶ ἐνετρεπόμεθα. Οὐ πολλῶ† μᾶλλον‡ ὑποταγησόμεθα τῷ Πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; ¹⁰ Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευσον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. ¹¹ Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

Watch your step!

¹² Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε, ¹³ καὶ τροχιάς§ ὀρθὰς ποιήσατε* τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον.

¹⁴ Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμὸν οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον· ¹⁵ ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, μὴ τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῆ καὶ διὰ ταύτης† μιανθῶσιν πολλοί, ¹⁶ μὴ τις πόρνος, ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ,‡ ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο§ τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ.* ¹⁷ Ἴστε γὰρ ὅτι καὶ

† **12:9** πολλω **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | πολυ **ϕ**⁴⁶ **κ**A [2%] NU | — [1%] ‡ **12:9** μαλλον **f**³⁵ **κ**A,I,048 [98%] RP,HE,OC,TR,CP | δε 1 **ϕ**^{13,46} [2%] NU § **12:13** τροχιας *rell* | πραχιας CP * **12:13** ποιησατε **f**³⁵ A [96%] RP,HE,OC,TR,CP | ποιειτε **ϕ**⁴⁶ **κ**C [3%] NU | ποιησετε 048 [1%] † **12:15** δια ταυτης **f**³⁵ **κ** (84.3%) RP,HE,OC,TR,CP | δι αυτης **ϕ**⁴⁶ A,048 (15.7%) NU ‡ **12:16** ησαυ **f**³⁵ [30%] | ησαυ **κ**A [70%] RP,HE,OC,TR,CP,NU § **12:16** απεδοτο **f**³⁵ **κ** [97%] RP,HE,OC,TR,CP | απεδετο **ϕ**⁴⁶ A,C [3%] NU * **12:16** αυτου **f**³⁵ [97%] RP,HE,OC,TR,CP | εαυτου **κ**A,C [3%] NU | — **ϕ**⁴⁶

μετέπειτα θέλων κληρονομήσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὔρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

Sinai vs Zion

¹⁸ Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ ὄρει καὶ† κεκαυμένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ σκότῳ‡ καὶ θυέλλῃ· ¹⁹ καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον ²⁰ (οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· «Κἂν θηρίον θίγη τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται»·§ ²¹ καὶ οὕτως* φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν, «Ἐκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος») ²² ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών Ὅρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλήμ† ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων πανηγύρει, ²³ καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων,‡ καὶ Κριτῇ Θεῶ πάντων, καὶ πνεύμασιν δικαίων τετελειωμένων, ²⁴ καὶ διαθήκης

† **12:18** ψηλαφωμενω ορει και f³⁵ (94%) RP,HE,OC,TR,CP | 213 (2.3%) | 12 (1.6%) | 13 ϣ⁴⁶ κA,C,048 (2.1%) NU | scattered among the variants (1%) have ψηλαφομενω ‡ **12:18** και σκοτω f³⁵ (93.3%) RP,HE,OC,TR,CP | 1 σκοτει ϣ⁴⁶ (0.5%) | 1 ζοφω κA,C,048 (4.8%) NU | — (1.4%) § **12:20** λιθοβοληθησεται *rell* | 1 η βολιδι κατατοξευθησεται [4%] TR * **12:21** ουτως C [70%] RP,TR,CP | ουτω f³⁵ κA [30%] HE,OC,NU (I include this to illustrate that many MSS do not drop the final ς before a consonant, even in the minuscule period; which reinforces my suspicion that the practice did not obtain in the Autographs.) † **12:22** ιερουσαλημ f³⁵ [80%] RP,OC,TR,CP | ιερουσαλημ κA [20%] HE,NU ‡ **12:23** εν ουρανοις απογεγραμμενων f³⁵ 0228 [85%] RP,HE,OC,TR,CP | 312 ϣ⁴⁶ κA,C,048 [15%] NU

νάας Μεσίτη, Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ
κρεῖττον[§] λαλοῦντι παρὰ τὸ* Ἄβελ.†

Warning: "Our God is a consuming fire"

²⁵ Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα.
Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον,‡ τὸν ἐπὶ[§] γῆς
παραιτησάμενοι* χρηματίζοντα, πολλῶ†
μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανοῦ‡
ἀποστρεφόμενοι· ²⁶ οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν
ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων,
«Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω[§] οὐ μόνον τὴν γῆν
ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.» ²⁷ Τὸ δὲ <ἔτι ἅπαξ>
δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν* μετάρθεσιν (ὡς
πεποιημένων), ἵνα μείνη τὰ μὴ σαλευόμενα.

²⁸ Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον
παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν† χάριν δι' ἧς

§ 12:24 κρεῖττον **f**³⁵ κA,C [95%] RP,HF,OC,CP,NU | κρεῖττονα
p⁴⁶ [5%] TR * 12:24 το **f**³⁵ **p**⁴⁶ [30%] HF | τον κA [70%]
RP,OC,TR,CP,NU † 12:24 ἀβελ **f**³⁵ [80%] OC,TR,CP | ἀβελ κA
[20%] RP,HE,NU ‡ 12:25 εφυγον **f**³⁵ **p**⁴⁶ [97%] RP,HF,OC,TR,CP
| εξεφυγον κA,C,I,048 [3%] NU § 12:25 επι *rell* | 1 της (1.2%)
OC,TR * 12:25 τον επι (+της OC) γης παραιτησαμενοι **f**³⁵
p⁴⁶ (91.8%) RP,HF(OC)TR,CP | 4123 (4.1%) | 123 (1.2%) | 2341
κA,C,I,048 (2.3%) NU | three other variants (0.5%) † 12:25
πολλω **f**³⁵ **p**⁴⁶ [96%] RP,HF,OC,TR,CP | πολυ κA,C [3%] NU |
ποσω [1%] ‡ 12:25 ουρανου **f**³⁵ κ [40%] CP | ουρανων **p**⁴⁶ A,C
[60%] RP,HF,OC,TR,NU § 12:26 σειω **f**³⁵ [97%] RP,HF,OC,TR,CP
| σεισω **p**⁴⁶ κA,C,I,048 [3%] NU * 12:27 των σαλευομενων
την **f**³⁵ (94%) RP,HF,OC,TR,CP | 12 **p**⁴⁶ 048 (2.1%) | 312 κA,C
(3.4%) [NU] | one other variant (0.5%) † 12:28 εχωμεν **f**³⁵ A,C
[75%] RP,HF,OC,TR,CP,NU | εχομεν **p**⁴⁶ κ [25%]

λατρεύομεν‡ εὐαρέστως τῷ Θεῷ, μετὰ αἰδοῦς
καὶ εὐλαβείας·§ 29 καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ
καταναλίσκον.

Practical instructions

13

1 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. 2 Τῆς φιλοξενίας
μὴ ἐπιλανθάνεσθε, διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν
τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. 3 Μιμνήσκεσθε
τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν
κακουχομένων* ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν
σώματι. 4 Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ
κοίτη ἀμίαντος, πόρνους δὲ† καὶ μοιχοὺς
κρινεῖ ὁ Θεός. 5 Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος,
ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν, αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν,
«Οὐ μὴ σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω.»‡
6 Ὡστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν· «Κύριος ἐμοὶ
βοηθός, καὶ§ οὐ φοβηθήσομαι. Τί ποιήσει μοι
ἄνθρωπος;»

7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν,
οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς
ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. 8 Ἰησοῦς

‡ 12:28 λατρευομεν f³⁵ κ [85%] CP,RP,HF | λατρευωμεν A,C,048
[15%] OC,TR,NU | λατρευσωμεν p⁴⁶ § 12:28 αιδους και
ευλαβειας f³⁵ (90.4%) RP,HE,OC,TR,CP | 321 (3.2%) | 32 δεους
(p⁴⁶) κA,C(048) (3.4%) NU | δεους 23 (1.2%) | 32 φοβου
(1.4%) | 12 ευσεβιας (0.4%) * 13:3 κακουχομενων *rell* |
κακοχοουμενον (C) [30%] † 13:4 δε f³⁵ C [96%] RP,HE,OC,TR,CP
| γαρ p⁴⁶ κA [3%] NU | — [1%] ‡ 13:5 εγκαταλιπω f³⁵ [50%]
OC,TR,CP,NU | εγκαταλειπω p⁴⁶ κA,C [50%] RP,HF § 13:6 και
f³⁵ p⁴⁶ A [97%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — κC [3%]

Χριστὸς χθὲς* καὶ σήμερον, ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. ⁹ Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε,† καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες.‡

Join Jesus outside the camp

¹⁰ Ἐχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῆ σκηνῆ λατρεύοντες.

¹¹ Ὡν γὰρ εἰσφέρεται ζῶων τὸ αἷμα, περὶ ἁμαρτίας, εἰς τὰ Ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς, ¹² διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. ¹³ Τοίνυν ἐξερχώμεθα§ πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμόν αὐτοῦ φέροντες. ¹⁴ οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν* ἐπιζητοῦμεν.

¹⁵ Δι' αὐτοῦ οὖν† ἀναφέρωμεν‡ θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ Θεῷ, τοῦτ' ἔστιν, καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁶ (Τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός.)

* **13:8** χθες f³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | εχθες ϣ⁴⁶κA,C [5%] NU † **13:9** παραφερεσθε f³⁵ ϣ⁴⁶κA,C [85%] RP,HE,OC,CP,NU | περιφερεσθε [15%] TR ‡ **13:9** περιπατησαντες f³⁵ C [98%] RP,HE,OC,TR,CP | περιπατουντες ϣ⁴⁶κA [2%] NU § **13:13** εξερχωμεθα *rell* | εξερχομεθα [20%] * **13:14** μελλουσαν *rell* | μενουσαν CP † **13:15** ουν f³⁵ A,C [98%] RP,HE,OC,TR,CP[NU] | — ϣ⁴⁶κ [2%] ‡ **13:15** αναφερωμεν *rell* | αναφερομεν [20%]

Concluding requests

17 Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέικετε, αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες (ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο).

18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πεποιθάμεν[§] γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι· 19 περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

Benediction

20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης—ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν Ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν* — 21 καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργω[†] ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν[‡] τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. § Ἀμήν.

Sign-off

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως, καὶ γὰρ διὰ

§ 13:18 πεποιθάμεν **f**³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | πειθομεθα **ϕ**⁴⁶A,C [3%] NU | πειθομαι [2%] | οτι καλην θα κ (Aleph really got lost.) * 13:20 ιησουν **f**³⁵ **ϕ**⁴⁶κA,C [90%] RP,HE,OC,TR,NU | 1 χριστον [10%] CP † 13:21 εργω **f**³⁵ C (96.9%) RP,HE,OC,TR,CP | 1 και λογω A (1.4%) | — κ (1.4%) NU | τω **ϕ**⁴⁶ ‡ 13:21 υμιν **f**³⁵ A,C [70%] RP,HE,OC,TR,CP | ημιν **ϕ**⁴⁶κ [30%] NU § 13:21 των αιωνων **f**³⁵ κA(C) [85%] RP,HE,OC,TR[NU] | — **ϕ**⁴⁶ [15%] CP

βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. ²³ Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν* Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἔαν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.

²⁴ Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

* **13:23** ἀδελφον **f**³⁵ [95%] RP,HE,OC,TR,CP | 1 ημων **p**⁴⁶ **KA,C** [5%] NU

25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.†‡

† **13:25** αμην **f**³⁵ A,C [97%] RP,HE,OC,TR,CP | — ϣ⁴⁶χι^v [3%] NU
 ‡ **13:25** The citation of **f**³⁵ is based on thirty-five MSS—18, 35, 141, 201, 204, 328, 386, 394, 444, 604, 757, 824, 928, 959, 1072, 1075, 1100, 1248, 1249, 1503, 1548, 1637, 1725, 1732, 1761, 1768, 1855, 1864, 1865, 1892, 2080, 2466, 2554, 2587 and 2723—all of which I collated myself. 2554 is a ‘perfect’ representative of **f**³⁵ in Hebrews, as it stands, and the exemplars of 35, 1637, 2080 and 2723 may have been, while several others were off by only one variant. Since these MSS come from all over the Mediterranean world (Sinai, Jerusalem, Patmos, Aegean, Constantinople, Bucharest, Trikala, Mt. Athos [six different monasteries], Athens, Grottaferrata, Vatican, etc.) they are certainly representative of the family, giving us the precise family profile—it is reflected in the Text without exception. In the statements of evidence I have included the percentage of manuscript attestation for each variant, within either () or []. I have used () for the evidence taken from *TuT*, which I take to be reasonably precise. For the variant sets that are not covered there I had to revert to von Soden and the apparatus of N-A²⁷, supplementing from other sources where possible (Scrivener and Tischendorf)—the percentages offered, I have used [] for these, are extrapolations based on a comparison of these sources. I venture to predict, if complete collations ever become available, that for any non-Byzantine variants listed with 5 to 1% support (in my apparatus) the margin of error should not exceed ±1%; for non-Byzantine variants listed with 10 to 6% support the margin of error should hardly exceed ±3%; where there is some division among the Byzantine witnesses the margin of error should rarely exceed ±15%. However, I guarantee the witness of **f**³⁵. Please see the last footnote for Matthew for further information.

Η Καινή Διαθήκη
The Greek New Testament According to Family 35,
Wilbur Pickering

Copyright © 2020 Wilbur N. Pickering

Language: Ελληνικά (Greek, Ancient)

Dialect: Koine

Contributor: Dwayne Green, Robert A. Boyd

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-02-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Apr 2024 from source files dated 21 Feb 2024

cf64fb6f-e463-5ebb-820f-5a4a7bb37b73